НОВИ САД - На данашњи дан 1690. године аустријски цар Леополд I дао је Србима указом, познатим као "Привилегија", одређене повластице на територији Хабзбуршких земаља. "Привилегија" је уважила захтеве српског свештенства и народа и гарантовала слободу вере, употребу традиционалног календара и право избора архиепископа и других архијереја.

Данас је понедељак, 21. август 2017.

1165 - Рођен је француски краљ Филип II Август. Владао је од 1179. до 1223. Успешно је ратовао против Енглеза, отевши им поседе у западном делу Француске. Са енглеским краљем Ричардом Лављег Срца и немачким царем Фридрихом I Барбаросом предводио је крсташе у Трећем крсташком рату, основао је 1208. универзитет у Паризу и подигао велики део париске Богородичине цркве (катедрала Нотр-Дам).

1765 - Рођен је британски краљ Вилијам IV, на престолу од 1830. до смрти 1837. Поданици су му прикачили надимак "Шашави Били", а звали су га и "краљ морнар" због тога што је од 1778. до 1790. служио у морнарици. Имао је десеторо ванбрачне деце са ирском глумицом Доротејом Џордан пре него што се 1818. оженио једном немачком принцезом.

1780 - Рођен је словеначки слависта Јернеј Копитар, цензор аустријске владе за словенске и грчке књиге, за српску културу значајан као помагач и заштитник Вука Караџића. Залагао се за народни језик у књижевности, мада није био доследан - писао је на немачком, највише због безначајног броја читалаца на словеначком језику. Подстакао је Караџића да сакупља народне умотворине и упутио га да напише српску граматику и речник. Поставио је тзв. панонску теорију о пореклу старословенског језика.

1798 - Рођен је француски историчар и писац Жил Мишле, изузетан стилиста, аутор низа историјских, филозофских и литерарних списа. Био је противник монархије и цркве. Дела: "Историја Француске", "Историја Француске револуције", "Историја ХИХ века", "Планина", "Птица".

1904 - Рођен је амерички џез музичар афроамеричког порекла Вилијам "Каунт" Бејзи, композитор и вођа оркестра. Основао је 1937. оркестар с врхунским музичарима - укључујући певачицу Били Холидеј и трубача Бака Клејтона - који је убрзо стекао славу најбољег свинг-оркестра у свету.

1911 - Слику "Мона Лиза" италијанског сликара Леонарда да Винчија украо је из париског музеја "Лувр" италијански конобар Виђенцо Перуђа. Слика је пронађена и враћена у музеј 1913. Када је откривен Перуђа се правдао "патриотским" мотивима.

1916 - Рођен је Стефан Боца, епископ Српске православне цркве, професор богословља и црквени писац. Богословски и Филозофски факултет завршио је у Београду. Био је професор Богословије Светог Саве у манастиру Раковица, а потом наставља студије на Колеџу Светог Августина у Кентерберију, где га је затекао избор за епископа далматинског. Доцније је био епископ жички. Подигао је и обновио десетине храмова српске цркве, отворио богословију у манастиру Крка, написао, објавио, односно превео и публиковао низ важних дела, попут "Катихизиса Источне Православне Цркве", "Православна Далмација" Н. Милаша, "Манастир Крупа 1317-1967", "Далматински епископ Симеон Кончаревић и његово доба", "Далматинска Лазарица и православни Косовљани", "Осам векова Студенице". Један је од најзаслужнијих за подизање нове зграде Богословског факултета у Београду. Био је активан и цењен у светским екуменским круговима.

1940 - Умро је руски револуционар Лав Троцки, један од вођа Октобарске револуције, у Сиудад Мексику, где је живео као политички изгнаник. Претходног дана смртно га је

ранио наручени убица, један шпански комуниста. Иза атентата је највероватније стајао Стаљин.

1944 - У Дамбартон Оуксу код Вашингтона почела је конференција представника Совјетског Савеза, САД, Велике Британије и Кине о оснивању четири главна органа Уједињених нација - Савета безбедности, Генералне скупштине, Међународног суда правде и сталних секретаријата.

1958 - Преминуо је српски композитор и диригент Стеван Христић. Био је један од оснивача Музичке академије у Београду, шеф Београдске филхармоније, диригент Народног позоришта, директор Опере, члан Српске академије наука и уметности и први председник Савеза композитора Југославије. Музичко образовање стекао је у Београду, Риму, Бечу, Лајпцигу, Москви и Паризу. У стваралачком раду највише се ослањао на српске народне мотиве. Дела: оркестарска "Симфонијска фантазија", "Рапсодија", "Врањанска свита", "Поема зоре", "Марш слободе", "Скице за клавир", музичка драма "Сутон", балет "Охридска легенда", ораторијум "Васкресење", сценска музика за драме "Чучук Стана", "Сунце", "Лазарево васкрсење", "Уображени болесник", "Хамлет", "Вечити младожења", "Бура", хорови, соло песме.

1964 - Умро је италијански политичар Палмиро Тољати, један од оснивача Комунистичке партије Италије 1921. и њен генерални секретар од 1927. до 1964. Разрадио је концепцију "италијанског пута у социјализам". На тај начин раскинуо је са стаљинизмом и одлучујуће је допринео самосталности његове партије у односу на Москву. Дела: збирка говора и чланака "Discorsi alla Constituente", esej "Il Partito comunista italiano".

1968 - Трупе држава Варшавског пакта - изузев Румуније - окупирале су Чехословачку, после преласка границе те земље пред поноћ 20. августа. Око 200.000 војника заузело је све важне тачке у земљи, угушивши "Прашко пролеће". Био је то покушај реформи у оквиру социјалистичког система, који је предводио лидер чехословачке КП Александар Дубчек. Тада се појавио и принцип "ограниченог суверенитета" источноевропских комунистичких земаља.

1983 - Вођа филипинске опозиције Бенињо Акино убијен је по изласку из авиона на аеродрому у Манили приликом повратка из трогодишњег избеглиштва у САД. Тиме је уклоњен најозбиљнији противкандидат Фердинанда Маркоса на изборима 1984.

1988 - У земљотресу на северу Индије уз границу с Непалом погинуло је најмање 1.000 људи.

1991 - Совјетска балтичка република Летонија прогласила је независност.

1994 - Десетине хиљада муслиманских цивила са подручја Велике Кладуше на крајњем северозападу Босне и Херцеговине, лојалних Фикрету Абдићу, у паници је напустило домове пред налетом снага муслиманске владе у Сарајеву.

1997 - У авионској несрећи с још 13 људи погинуо је председник владе Авганистана Абдур Рахим Гафурзаи.

1998 - Припадници терористичке тзв. "Ослободилачке војске Косова" отели су у близини Ораховца новинара Радио Приштине Ђуру Славуја и возача Ранка Перинића, који после тога никада више нису виђени. Њих двојица су аутомобилом кренули у село Зочиште, где је Славуј намеравао да направи репортажу о православном манастиру из којег су, месец дана раније, терористи отели седам монаха и једну монахињу.

2000 - Председник Демократске Републике Конго (од 1971. до 1997. Заир) Лоран Кабила инаугурисао је прелазну скупштину, прво законодавно тело откад је Кабила насилно преузео власт у мају 1997.

2005 - Умро је српски позоришни, филмски и ТВ глумац Бранко Миленковић "Цига", који је највећи број улога остварио на филму, а за улогу у "Опклади" освојио је "Пулску арену". Запажене улоге остварио је у "Скупљачима перја", "Путу око света" и филмској верзији "Сумњивог лица". Играо је и у низу телевизијских драма и серија, укључујући "Више од игре" и "Породично благо".

2005 - Умро је пионир електронске музике Роберт Моуг, чији су синтисајзери унели нови звук у свет музике 60-их и 70-их година двадесетог века.

2006 - У судару два путничка воза на северу Египта најмање 80 људи је погинуло а око 160 је повређено. Несрећа се догодила у граду Калијубу, 20 километара северно од Каира, када је путнички воз на линији Мансура-Каиро налетео на воз који је из града Бена ишао такође у Каиро.

2006 - Умро је Џо Розентал добитник Пулицерове награде за фотографију на којој је овековечена победа америчке војске над јапанским снагама 1945. године. На Розенталовој фотографији је забележено подизање америчке заставе 23. фебруара 1945. године на јапанском острву Иво Џима, чиме је окончана петонедељна битка у којој је погинуло 6.800 америчких и чак 21.000 јапанских војника. Универзитет у Њујорку је 1999. године уврстио слику међу 100 примера највиших домета новинарства у двадесетом веку.

2008 - Вацлав Клаус, председник Чешке, је током пригодне свечаности у дворцу Храдчани, поводом обележавања 40 година од инвазије трупа Варшавског пакта на ту земљу 1968. нагласио да је након војне интервенције Запад реаговао само вербално, па и демагошки, а да је једино тадашња Југославија тим поводом извршила мобилизацију војске. Клаус је том приликом нагласио и да флоскула о некаквој руској кривици није праведна, те да су највеће жртве комунистичког тоталитаризма били управо Руси.

2013 - У источном предграђу Дамаска, Гути, догодио се напад хемијским оружјем, у којем су страдале стотине особа. Није расветљен ни број жртва ни позадина, и побуњеници и службена сиријска власт побијали су одговорност. Према извештају УН од 16. септембра 2013. није могуће са сигурношћу утврдити ко је одговоран за напад.

2013 - Споменик Црвеној армији у центру Софије, Бугарска, осванув је офарбан у ружичасту као гест "уметничког извињења" због бугарског учешћа у војној интервенцији земаља Варшавског пакта против Чехословачке 1968. када је угушено "Прашко пролеће".

(Танјуг)